

Teamgids leerplananalyse (2)

Wijzer in het curriculum

September 2022

een doordacht curriculum
dat doen we *samen*

Verantwoording

2022 SLO, Amersfoort

Mits de bron wordt vermeld, is het toegestaan zonder voorafgaande toestemming van de uitgever deze uitgave geheel of gedeeltelijk te kopiëren en/of verspreiden en om afgeleid materiaal te maken dat op deze uitgave is gebaseerd.

Auteurs:

Liesbeth Pennewaard, Moniek Warmer

Informatie

SLO

Postbus 502, 3800 AM Amersfoort

Telefoon (033) 4840 840

Internet: www.slo.nl

E-mail: info@slo.nl

AN

4.8050.848

Inhoudsopgave

Workshop 2	4
Overzicht voor de workshopbegeleider	9
Werkblad 1	11
Werkblad 2	14
Werkblad 3	15
Werkblad 4	16
Werkblad 5	17

Workshop 2

De leerplananalyse

In de eerste workshop hebben je een eerste stap gezet in de analyse van het leerplan. Daarnaast heb je inzicht gekregen in elkaars zienswijze en twee draden voorbereid.

Tijdens deze workshop werk je een aantal draden verder uit en analyseer je het huidige onderwijs in het licht van je visie met als resultaat een overzicht van potentiële verbeterpunten.

1 Alle bewijsstukken verzamelen

(10 minuten)

Je hebt nu alle bewijsstukken die een representatief beeld vormen van je huidige onderwijs verzameld. Leg ze samen op de juiste plek op het kleed.

Bepaal vervolgens aan de hand van werkblad 1 of de materialen per draad daadwerkelijk een goed beeld schetsen van je uitgevoerde leerplan.

Ben je het met elkaar eens? Dan ben je bijna klaar voor de analyse. Nog even de volgende twee zaken regelen.

2 Meer detail aanbrengen bij vier draden

(20 minuten)

De bewijsstukken van vier draden verdienen nog wat aanvullende informatie om helder te krijgen waar het precies om gaat. Dat zijn:

- Met wie leren zij?
- Waar leren zij?
- Hoe wordt hun leren getoetst/gemonitord?
- Wie begeleidt hen bij het leren? Deze kaarten zijn gemaakt tijdens de 1e workshop.

Bij de eerste draad – Met wie leren zij? - schrijf je op elk bewijsstuk hoeveel procent van de tijd eraan besteed wordt. Heb je bijvoorbeeld bewijsstukken voor groepswork, alleen werken en het werken in niveaugroepen, dan schrijf je op elk bewijsstuk een bijbehorend percentage van de tijd die er daadwerkelijk in de praktijk aan besteed wordt. Bijvoorbeeld: leerlingen besteden 10% van hun tijd aan groepswork, 75% aan alleen werken en 15% in niveaugroepen werken.

Dit doe je ook voor elke leeromgeving bij - Waar leren zij? - en elke onderwijsrol bij - Wie begeleidt hen bij het leren?

Bij de draad toetsen cluster je, indien nodig, eerst de toetsen of de volgsystemen. Vervolgens geef je een percentage aan elk cluster. Multiplechoice-toetsen 50%, vaardigheidstoetsen 20%, kennistoetsen 30%.

Als dit gedaan is, ben je bijna klaar voor de leerplananalyse.

3 Het verhaal van de leerlingen verdient ook een plek?

(15 minuten)

Je hebt per leerplandraad in je plan van aanpak samengevat wat leerlingen tijdens de interviews hebben gezegd over:

- Wat leren zij?
- Hoe leren zij?
- Wie begeleidt hen bij het leren?

Leg de opbrengst van de praktijkopdracht, de verslagen van de interviews, bij de juiste draden op het spinnenweb.

Lees ze daarna individueel door. Misschien zijn er nog wat verhelderende vragen? Die kun je nog even stellen.

4 Je bent zo ver! De analyse ...

(30 minuten)

De analyse vindt plaats vanuit de visie. De workshopleider heeft hier een kopie van en leest deze hardop voor. Dan leg je de visie in het midden van het spinnenweb.

Je hebt vast tijdens het voorlezen al naar de bewijsstukken gekeken die op het spinnenweb liggen en daar het nodige bij gedacht. Dat ga je nu kenbaar maken en dat gaat als volgt:

1. Verdeel de spinnenwebdraden over de deelnemers zodat iedere draad een eigenaar heeft. Je kunt eigenaar zijn van meerdere draden als je de analyse uitvoert met een klein team.
2. Werk in twee- of drietallen zodat je met een ander kunt overleggen.
3. Elke eigenaar van een draad plaatst de pion op een van de vier bollen van zijn draad/draden. Zet je de pion dicht bij je visie? Dan vind je dat je doet wat je beoogt. Vind je dat wat je doet minder bij de visie past, plaats hem dan meer naar buiten. Hoeveel meer? Dat is aan jou.

Het geeft niet als je nog niet weet hoe je collega's ertegen aankijken. Het is nog niet de definitieve plek. Hiervoor voer je de leerplandialoog.

Staan alle pionnen op het kleed? Neem dan allemaal plaats rond het kleed. Kijk samen nog even naar de uitgangspunten van de dialoog, zie werkblad 2.

Dialoogronde 1

De workshopleider geeft het gesprekssymbool naar links met de vraag aan de eigenaar van een draad:

Wat maakt dat je de pion op deze stip hebt geplaatst?

Geef het gesprekssymbool door naar links tot elke draad is geweest.

Dialoogronde 2

De workshopleider legt het gesprekssymbool in het midden op het kleed. Iedereen die iets wil zeggen, pakt het gesprekssymbool. De ronde eindigt als iedereen aan de beurt is geweest. De vraag van deze ronde is: Welke pion staat voor jouw gevoel niet goed en waarom?

Na deze ronde verplaatsen alle eigenaren van een pion hun pion op basis van wat ze hebben gehoord als ze het eens zijn met wat ze hebben gehoord.

Tijd voor een foto!

5 Goed bezig ... Wat kan nog beter?

(30 minuten)

Alle pionnen staan nu op een plek waar je het grotendeels over eens bent.

Ondertussen zijn er al veel beelden gedeeld. Nu wordt het zaak om te benoemen wat nog beter of anders kan om nog dichter bij je visie te komen zonder er gelijk een oplossing voor te bedenken.

Dat gaat als volgt

Neem allemaal weer plaats rond het kleed. Een van jullie neemt de taak op zich om aantekeningen te maken van verbeter suggesties: de verslaggever. Die plaatst alle verbeter suggesties op werkblad 3.

Dialoogronde 3

De verslaggever geeft het gesprekssymbool door naar links met de vraag:

Wat kan beter? Geef suggesties, zonder oordeel, zonder oplossing. Benoem wat in je opkomt.

Geef het gesprekssymbool door naar links of leg het in het midden tot iedereen geweest is.

De verslaggever geeft puntsgewijs aan de groep terug welke verbeterkansen genoemd zijn en vraagt aan de groep: heb ik het zo goed verwoord?

Dialoogronde 4

Nog een laatste ronde. De verslaggever geeft het gesprekssymbool aan de persoon rechts met de vraag: Zijn er nog aanvullingen en/of dingen die nog gezegd moeten worden?

Geef het gesprekssymbool door naar links of leg het in het midden tot iedereen geweest is.

De verslaggever geeft aansluitend weer wat er is gezegd met de vraag: heb ik het zo goed verwoord?

De lijst met suggesties

Er ligt nu de uitdaging om samen te komen tot een lijst met suggesties die door iedereen worden gedragen. En net zoals hiervoor zonder oplossing en zonder oordeel eraan te geven.

Dat gaat als volgt: De verslaggever leest een voor een de verbetersuggesties voor. Bij elke suggestie vraagt die of het mag blijven staan op werkblad 3. Dit zegt nog niets over óf en de manier waarop je ermee aan het werk gaat.

Er ligt nu een overzicht waar je het over eens bent.

6 Scoren!

(10 minuten)

De verbeterpunten staan nu in willekeurige volgorde op werkblad 3. Ieder teamlid neemt alle verbeterpunten over op werkblad 4. Elk teamlid:

1. geeft elk verbeterpunt een score op een schaal van 1 tot 4 voor drie verschillende invalshoeken: urgentie, enthousiasme, kwaliteit;
2. rekent voor zichzelf uit welk verbeterpunt de meeste punten scoort;
3. geeft het scoreformulier aan de workshopleider.

7 De Krantenkoppen

(30 minuten)

Elk teamlid weet naar welke verbetering zijn voorkeur uitgaat; zijn nummer 1. Hiervoor maakt iedereen een pakkende krantenkop voor een krant naar keuze. Deze schrijf ieder voor zich op een groot vel papier.

Tip

Denk aan krantenkoppen als: Het CITO College in Arnhem schrapt alle toetsen of 'Regenachtig' voorjaar voor SG Het Klimaat: didactische invalshoeken komen uit de lucht vallen!

Krantenkoppen pitchen

Heeft iedereen een krantenkop? Dan ga je die nu pitchen. Dat gaat als volgt:

- Hang per verbeterpunt de krantenkoppen bij elkaar.
- Iedereen licht zijn krantenkop toe met een onderbouwing.

Een krantenkop geeft richting, meer een emotie weer dan de weg naar de verbetering. De weg naar verbetering is aan het team. In de volgende workshop gaan we hiermee aan de slag in de vorm van een SMARTplan.

Wat is de stand?

Daar kom je snel achter. Ieder teamlid kiest een verbeterpunt door bij een krantenkop te gaan staan: dit kan ook je eigen krantenkop zijn.

Tijd voor een foto!

Nu staan alle teamleden verspreid over de krantenkoppen. Hoe ziet dat eruit? Er zijn verschillende scenario's mogelijk:

- Iedereen staat bij hetzelfde verbeterpunt – het verbeterpunt waar je aan gaat werken is helder.
- Er is een verbeterpunt waar de meeste mensen staan, maar niet allemaal – bespreek met elkaar wat nodig is zodat ze zich ook achter de meerderheid scharen. Parkeer deze opmerkingen op deel 2 van werkblad 3. Daar komen we in workshop 3 op terug.
- Er is geen verbeterpunt waar de meeste mensen staan – neem in dat geval de totaalscore van de scorelijsten om het verbeterpunt vast te stellen waar je mee aan de slag gaat.

Tip

Laaghangend fruit

Naast het verbeterpunt dat je hebt gekozen, zijn er misschien ook verbeterpunten die makkelijk en in korte tijd realiseerbaar zijn zoals het herinrichten van een lokaal of het aanschaffen van leermateriaal. Pak dit gelijk op zonder plan.

8 Praktijkopdracht voorbereiden

(5 minuten)

Je wordt morgen wakker...

Stel dat je morgen wakker wordt en het gekozen verbeterpunt is binnen de school aangepakt. Wat zou jij dan zien, horen, merken op school en in de klas? Wat merken de leerlingen van de verbetering? Waar zie je dat aan?

Beschrijf in de komende periode in tweetallen zo concreet mogelijk hoe een dag er uitziet als de verandering is doorgevoerd. Deze beschrijving neem je mee naar de volgende en laatste workshop.

Kies een 'schrijfmaatje' uit en prik alvast een moment om de opdracht uit te voeren.

Tip

De dag kan ook verbeeld zijn in een beeldverhaal of een vlog, of een andere, al dan niet artistieke uiting.

9 Lees-, luister- en kijkvoer

Voor wie meer wil lezen over onderwijsontwikkeling of meer wil weten van bijvoorbeeld doelen, geven we elke workshop verdiepend lees-, luister- en kijkvoer. Dit is een persoonlijke keuze. We komen hierop niet terug tijdens de workshops.

Om te lezen

Wil je weten wanneer een dialoog van kwaliteit is en op welke manier een dialoog kan bijdragen aan een professionele cultuur in de school? Lees dan [Leraren in gesprek: dialoog door onderzoek](#).

Om te lezen en te bekijken

Welke onderdelen zijn van belang als je je leerplan (curriculum) wilt herzien? Achtergronden bij curriculumontwikkeling vind je op de [website curriculumontwikkeling](#).

Om te doen

Op welke manier vergroot je de autonomie van je leerlingen? Onderzoek dit door middel van de [checklist Meer Autonomie](#).

Overzicht voor de workshopbegeleider

Ben jij de workshopbegeleider?

Dan ben jij de persoon die de workshops uitvoert zoals de agenda aangeeft. Verder zorg je dat:

- je de workshops organiseert met drie weken ertussen om de teamopdracht te kunnen uitvoeren;
- elke teamlid een uitdraai heeft van de agenda van de workshop;
- alle werkbladen bij de hand zijn tijdens de workshop zoals beschreven;
- de agenda wordt uitgevoerd zoals bedoeld.

Je staat er niet alleen voor

Je bent als team samen verantwoordelijk voor het doorlopen van het proces en de opbrengsten ervan.

Agendapunten bijeenkomst 2	Duur	Doel	Werkbladen, benodigdheden
1. Alle bewijsstukken verzamelen	15 min	De bewijsstukken leg je op het kleed. De bewijsstukken laten zien hoe je leerplan uitgevoerd wordt.	Werkblad 1: 1x printen
2. Meer detail aanbrenge bij vier draden	15 min	Scherp krijgen hoeveel procent van de tijd je besteedt aan de verschillende onderdelen.	Geen werkbladen Papier (kaartjes) en pennen
3. Het verhaal van de leerlingen verdient ook een plek?	15 min	Door de interviews wordt duidelijk hoe leerlingen het onderwijs ervaren. Eigen veronderstellingen van het team komen door de interviews naar voren.	De samenvatting van de interviews met leerlingen (werkblad 7 uit workshop 1)
4. Je bent zover: de analyse!	30 min	De visie van de school leg je naast het beoogde onderwijs: hoe verhouden ze zich tot elkaar?	Werkblad 2: 1 x printen Negen pionnen Gesprekssymbool
5. Goed bezig ... Wat kan nog beter?	30 min	Met elkaar benoemen wat er beter kan en een lijst samenstellen van verbeterpunten.	Werkblad 3: 1 x printen
6. Scoren	10 min	Zicht krijgen op de gezamenlijke verbeterpunten en de noodzaak van de verbetering per teamlid.	Werkblad 4: voor ieder teamlid 1 exemplaar printen
7. De krantenkoppen	30 min	Zicht krijgen op elkaars visie en missie door het formuleren van krantenkoppen. Deze koppen hoeven niet realistisch te zijn.	Werkblad 3: is al geprint Voor ieder teamlid een A3 blad met stift
8. Praktijk-opdracht voorbereiden	05 min	Zicht krijgen op het beeld dat de verbetering teweeg brengt in de praktijk. Duo's maken afspraken om dit te beschrijven.	Werkblad 5: voor ieder schrijfduo 1 exemplaar printen
9. Kijk-, lees-, luistervoer	02 min	Voor wie interesse heeft zijn er verdiepende bronnen die aanvullend zijn op de informatie uit de workshop.	

Werkblad 1

Zorg bij elke draad voor een representatief beeld van je huidige en uitgevoerde onderwijs.

Waar toe leren zij?

Op nationaal niveau zijn er wettelijk verplichte kerndoelen, referentieniveaus voor taal en rekenen en eindtermen beschreven, zie [Leerplan in beeld](#).

Zorg bij deze draad voor een overzicht van de doelen van het onderwijs dat je aanbiedt. Heeft jouw school schooleigen doelen, voeg deze dan toe.

Vergelijking rijbewijs: het behalen van Rijbewijs B, bevoegd om in een auto tot 3500 kg te rijden.

Wanneer leren zij

Scholen bepalen zelf de uren tabellen voor vakken en leergebieden, de verdeling van uren over het jaar, de week, de dag en hoe de lessen over de dag wordt ingevuld. Enige voorwaarde is dat de keuze binnen de wettelijk vastgestelde onderwijstijd valt. De indeling van de tijd geeft een bepaalde prioriteit aan.

Zorg bij deze draad voor een print van het rooster, de lesurentabel en het jaaroverzicht.

Vergelijking rijbewijs: de leerling oefent 2 uur per week op eigen gekozen tijdstip.

Waarmee leren zij?

Met welke bronnen en (didactische) materialen leren zij? Denk aan methodes, (zelf) ontwikkelde projecten of lessen, digitale bronnen, materiaal ontwikkeld door externe partners als culturele instellingen.

Selecteer voor deze draad een representatief aantal voorbeelden van je leermaterialen.

Vergelijking rijbewijs: de leermaterialen zijn de auto en het theorieboek.

Met wie leren zij?

Onder groeperingsvorm bedoelen we de verschillende manieren waarop leerlingen werken in de school en klas: individueel of in groepen (heterogeen, homogeen, niveau, interesse).

Neem voor elke groeperingsvorm een kaart of foto zo nodig met een korte beschrijving.

Vergelijking rijbewijs: de leerling leert individueel.

Waar leren zij?

Onder leeromgeving vallen de wettelijke school- en onderwijstijd en daar waar het leren plaatsvindt: op school, in de omgeving, op locatie, op de stageplek of thuis. Bij de leeromgeving binnen de school behoren ook practicumlokalen, werkhoeken, bibliotheek, schoolplein.

Maak van elke leeromgeving een foto of neem een kaart met een korte beschrijving.

Vergelijking rijbewijs: het leren speelt zich af op de weg, thuis en in de rijsschool.

Hoe wordt hun leren getoetst?

In de klas richt toetsing of monitoring zich op de mate waarin leerlingen de leerdoelen bereiken of ernaartoe op weg zijn: deze beoordeling kan zowel formatief als summatief zijn.

Selecteer voor deze draad een representatief aantal voorbeelden van toetsen/monitoring.

Vergelijking rijbewijs: de toets is in de vorm van een rijexamen inclusief drie bijzondere verrichtingen en een theorie-examen.

Wie begeleidt hen bij het leren?

Onder docentrollen verstaan we de verschillende rollen van docenten en externe begeleiders die een bijdrage leveren aan het leerproces van leerlingen. Een eenduidige beschrijving van taken en verantwoordelijkheden zorgt voor helderheid bij het team en bij leerlingen en ondersteunt zo het leerproces. Rollen naast leraar kunnen zijn: projectleider, ambulante begeleider, onderwijsontwikkelaar, onderwijsondersteuner, gastdocent.

De kaarten met docentenrollen zijn gemaakt tijdens workshop 1.

Vergelijking rijbewijs: de leerling wordt begeleid door een rij-instructeur en een theorie expert.

Wat leren zij?

De leerinhouden zijn vaardigheden, kennis en houdingen die zijn afgeleid van de kerndoelen, referentieniveaus en/of eindtermen. Dat zijn bijvoorbeeld voorbeeldmatig uitgewerkte tussendoelen van SLO. Een school kan zelf ook leerinhouden vaststellen voor een schooleigen leerlijn vanuit kerndoelen, referentieniveaus en/of eindtermen. Op lesniveau kunnen leraren zelf doelen stellen.

Zorg bij deze draad voor een representatief overzicht van de inhouden van het onderwijs dat je aanbiedt.

Vergelijking rijbewijs: de leerling wordt rijvaardig (theoretisch en praktisch) en heeft rij-inzicht.

Hoe leren zij?

Dit zijn de pedagogisch-didactische keuzes die een leraar maakt en zichtbaar worden in de leeractiviteiten waarmee leerlingen hun leerdoelen bereiken.

Selecteer voor deze draad een representatief aantal voorbeelden van je leermaterialen.

Vergelijking rijbewijs: de leerling leert individueel regels en toepassingen (soms in groepsverband) en op de weg met rij-instructeur.

Werkblad 2

Wees open, zo open als mogelijk

Wees nieuwsgierig

Neem de tijd die je nodig hebt,

maar niet meer dan dat

Luister open

Parkeer je oordelen

Zonder de ander te willen

overtuigen

Werkblad 3

Overzicht van verbeter suggesties waar iedereen zich in kan vinden.

Verbetersuggesties

Onderdelen waar we nog op terug komen. (vanuit opdracht 7)

Open eindjes

Werkblad 4

Bij dit verbeterpunt	ervaar ik urgentie	word ik enthousiast	zie ik een positief effect op de kwaliteit van het onderwijs
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4

Werkblad 5

Stel dat je morgen wakker wordt en het gekozen verbeterpunt is binnen de school aangepakt. Wat zou jij dan zien, horen, merken op school en in de klas? Wat merken de leerlingen van de verbetering? Waar zie je dat aan?

Beschrijf gezamenlijk met het team zo concreet mogelijk hoe een dag er uit ziet als de verandering is doorgevoerd. Vul elkaar aan. Schrijf het op een flipover of houd het beeld vast op een andere manier.

